

Voor een vol-waardige samenleving van het genoeg

Dirk Holemans

Het maatschappelijk debat wordt dezer dagen volledig gedomineerd door de crisis van de financiële sector, die heel de economie dreigt mee te sleuren. Hierbij gaat veel aandacht naar het opnieuw reguleren van deze sector. Er is niemand die betwijfelt dat dit nodig is, maar daardoor dringt het debat niet door tot de kern van de zaak: een duurzame en rechtvaardige samenleving. Fundamentele vragen hierover komen nauwelijks aan bod of, erger nog, dreigen naar de achtergrond te verdwijnen. Zo dreigt bijvoorbeeld het Europees klimaatbeleid - dat op zich al onvoldoende ambitieus is - mogelijks afgezwakt te worden onder druk van economische lobby's.

Een ander sprekend voorbeeld is het debat over de ontslagbonus van CEO's die het zinkend schip verlaten. Op zich een goede zaak, maar het blijft een debat aan de oppervlakte. De Belgische regering meent nu een straffe maatregel te hebben genomen door de ontslagvergoeding te beperken tot één jaar loon. De juiste vraag is echter of het fatsoenlijk is dat sommigen zoveel verdienen, zelfs als ze hun job goed doen. Wie - behalve de happy few - kan zich iets voorstellen bij een jaarsalaris van 5 000 000 euro? En in feite is de kern van de zaak: in wat voor een samenleving willen wij leven? Hoeveel ongelijkheid aanvaardt een samenleving, die naam waardig?

Er is niet enkel aandacht nodig voor de bovenkant, maar evenzeer voor de onderkant van de maatschappelijke kloof. Mensen die uit de boot vallen, kunnen in ons land terecht bij het OCMW waar ze een leefloon kunnen aanvragen. Om in aanmerking te komen, moeten ze hun levenswijze prijsgeven in het kader van een sociaal onderzoek. Iets wat ik CEO's niet zie doen in hun ommuurde villa's. Als de aanvraag bij het OCMW goedgekeurd wordt, krijgen ze een leefloon van 683,95€ per maand. Probeer daar maar eens (waardig) van te leven! En er zijn er velen die geen cent zien, omdat hun aanvraag wordt afgewezen. Zo krijgt een staatloze wiens asielaanvraag wordt afgewezen geen steun. Hij moet immers terug naar zijn land van herkomst. Allen weten we dat dit niet kan, weten we dat hij hier zal blijven, maar verplichten we hem tot een onwaardig leven. Maar ook heel wat Belgen riskeren een leefloon mis te lopen, als ze niet (kunnen) voldoen aan het hen opgelegde activeringstraject inzake werkbereidheid. Het zijn slechts enkele voorbeelden van de realiteit van toenemende ongelijkheid tussen arm en rijk.

Het debat over de CEO-bonus is dan ook een vorm van symptoombestrijding. De bonus vormt slechts de meest opvallende veruitwendiging van een doorgeslagen samenleving, gedreven door grenzenloze hebzucht en consumptiedrift. En ze is niet alleen grenzenloos in het bedenken van speculatieve producten die een rendement in de hemel beloven, of in het aantal beleggers dat blindweg de zeepbel verder liet

zwellen. We willen blijkbaar allemaal zo rijk mogelijk worden, zo veel mogelijk bezitten, zo vrij mogelijk onze consumptiedwang realiseren.

Er is dus nood aan een veel grondiger bevraging van onze samenleving. Nog steeds legt men onvoldoende het verband tussen de financiële en de andere crisissen, met name de voedsel-, grondstoffen-, klimaat- en energiecrisis. Ze worden allemaal veroorzaakt door onze hyperkapitalistische samenleving die gedachtenloos alles - en liefst zo snel mogelijk - opsoupeert. De vernoemde ongelijkheid in eigen land is dan ook slechts een beperkt element van de mondiale ongelijkheid. Hoe kan iemand voor zijn slechte presteren miljoenen euro's aanvaarden, als er op deze aarde 2 000 000 000 mensen elke dag moeten rondkomen met minder dan 2 euro?

We dachten lang: het zal onze tijd wel duren. Het voorbije jaar toonde dat dit een illusie is. Het plafond van de volatiele olieprijs is hoger dan iemand durfde voorspellen, de bodem van de aandelenmarkt dieper dan elke analist stelde, de uitstoot van de klimaatgassen massiever dan vooropgesteld, de prijs van voedsel duurder dan vele mensen kunnen betalen.

Er is nood aan een grondig onderzoek én een maatschappelijk debat over de grondhouding van onze hyperkapitalistische samenleving, die haar identiteit haalt uit het exces. Want in een samenleving die grenzenloos is, zijn vanzelfsprekend alle verhoudingen zoek: tussen de CEO en de leefloner, tussen het rijke Noorden en het arme Zuiden, tussen wat onze aarde aankan en het beslag dat we erop leggen, tussen wat we hebben en wie we willen zijn.

Het zijn deze thema's die in dit nummer aan bod komen. De grenzenloze samenleving uit zich onder meer in het artikel over toerisme in de rubriek Terra Reversa.

We moeten het roer dus omgooien en veel verder durven gaan dan wat vandaag als haalbaar wordt geacht. Wat dit betekent op het vlak van het Vlaamse beleid rond duurzame ontwikkeling, maken Pascal Debruyne en Simon Calcoen duidelijk. En uit de bijdrage van Attac blijkt wat er op mondiaal vlak nodig is, om te kunnen spreken van een financiële sector die rechtvaardige duurzaamheid stimuleert. Heel bewust publiceren we hun volledige verklaring naar aanleiding van de financiële crisis; ze maakt duidelijk dat er heel veel moet veranderen om een andere wereld mogelijk te maken.

Ondertussen timmeren heel wat verenigingen aan de weg op tal van terreinen. Zo was er enkele maanden terug de opgemerkte lezing van Nobelprijswinnaar Pachauri in Gent, georganiseerd door het Ethisch Vegetarisch Alternatief (EVA). Zoals Jeroen Lavrijsen van EVA in zijn bijdrage hierover duidelijk maakt, legt Pachauri een duidelijke band tussen de uitdagingen op het vlak van grondstoffen, voedsel én klimaat. Wist je bijvoorbeeld, dat wanneer elke Vlaming zelfs maar één keer in de week vegetarisch eet, dit een hoeveelheid broeikasgasuitstoot uitspaart die bijna de helft van de totale besparing bedraagt die Vlaanderen nog moet realiseren om de Kyoto-norm te halen? Een duidelijke boodschap in het licht van de eindejaarsperiode.

Dank aan Jef Peeters voor negen jaar inzet als hoofdredacteur!

Afgelopen zomer gaf Jef Peeters als hoofdredacteur van Oikos de fakkel door. Maar liefst negen jaar lang nam hij deze functie als vrijwilliger op, met het grootst mogelijke engagement. Ook in moeilijker tijden zorgde zijn inzet ervoor dat Oikos niet alleen bleef bestaan, maar steeds ook kwaliteit leverde. Doorheen de jaren met Jef heeft Oikos haar plaats in Vlaanderen veroverd, als hét inhoudelijk forum voor maatschappijkritische bijdragen vanuit ecologisch perspectief. Een belangrijke verwezenlijking in tijden van beeldcultuur en vervlakking, waarvoor we Jef van harte willen feliciteren. We willen Jef van harte bedanken voor de fijne wijze van samenwerking op alle vlakken. Met Dirk Holemans als nieuwe hoofdredacteur willen we verder bouwen op wat Jef verwezenlijkte met Oikos. Jef blijft lid van de redactie. We zijn erg tevreden dat we blijvend van zijn ervaring kunnen genieten.

De redactie

